

Gammalt och nytt från Ängersjö — aldrig by där ungdomen tar vid

I Getsumsberget några km från Ängersjö by i Hörnefors sägs det ligga en skatt begravd. Många har sökt skatten utan resultat. Den kom tid 1809 när Sverige sista gången var i krig och när ryssarna härjade efter Västerbottens-kusten. Då förde ängersjöborna undan silver och annat av värde till berget. Bara den som gömde sakerna visste var och han dog innan han kunde berätta om gömstället.

Så berättar 69-åriga förre hemmansägaren och handlanden August Edblad i Ängersjö om sin mer än 500-åriga by. En jordbruksby, som står sig bra även i våra dagar. För många ängersjöbor går jordbruk och industri hand i hand. De har sitt dagliga arbete i fabriken i Hörnefors och sköter sina jordbruk på fritid. På sitt sätt kanske en både lycklig och olycklig kombination. Båda yrkena kräver sin fulla insats.

Bland dem som slitits mellan jordbruket och industrin är Bo Edblad, som till August Edblad. An försöker han förena båda, men det väger mer och mer över till jordbrukets förmån. Bo och hans unga fru Gudrun har flyttat hem till Ängersjö, rätt hand om jordbruket och är som bäst i förbindelse med hellestovera en mer än hundraårig Västerbottens-gård.

På den edbladska gården sker i denna tid en generationsväxling, som bäddar gott för framtiden. En äldre bonda lämnar över gården till en yngre generation, och eftersom man arbetar tillsammans så sker övergången mjukt. Just på det sätt som det måste ske om landhygieniska gamla och traditioner byar ska leva vidare. Alltfor ofta har man sett att byn dör med den äldre generationen därför att ingen finns som kan eller vill ta över.

• Traditionsrik by
Dessa två generationer Edblad kan stå som exempel för vad Ängersjö by är — en mycket gammal och traditionsrik jordbruksby som en gång låg mitt i stråket för trafikens länga kusten men som inte överlevt sig själv utan kan fortfarande stå bestående genom anpassningen till nya tider. August Edblad, en sällig och erfaren bonda, som gärna ser tillbaka på den tid som varit Bo Edblads en ung man som ser framåt på allt vad han ska hinna utifrån. Och ändå kommer de så gott överens.

Det skulle kräva många artiklar att berätta om Ängersjöns historia och om folket som bor där. Det får räcka med litet fragment av det som August Edblad berättade en eftermiddag medan hans fru Viola dunkade i väststolen i det litet genomsläppta hus där de äldre bor. En jordbruksby har det alltid varit och kommer så att förbli.

• 13 generationer
Hur långt tillbaka Ängersjö har anor får man gå till hävderna för att få utifrån men det finns i varje

fall nu levande bybor som räknar sig till trettioende generationen i Ängersjö.

Byn levde på sin tid både gåsivet och skjutstation. Då gick all samfärdsel mellan Umeå och Nordmaling genom Ängersjö och ett dussin hästar var det inte ovanligt att skjutstationen behövde leja av bönderna Gästgäret var och så känt för sina "Ängersjöpötar" gjorda efter ett äldre speciellt recept. När sedan riksvägen drog om och biltrafiken ersatte hästskjutarna fick Ängersjö i betydelse som etappgård.

Först på senaste tio åren har Ängersjö åter kommit i bättre läge sedan nya E4 kom till. Men ingen vägfarande på det brusiga trafikstråket kan ana att det ligger en jordbruksby så nära utan att synas.

• För skattlösa
När finska kriget plågk och ryssarna var över på den svenska kusten hade Ängersjö påhållning lik som många andra byar. Ängersjöborna utsmycke byn och lät gömma sina värdefullaste ägodelar i Getsumsberget — ett "skravbered" med många lödigheter, känt som tillhåll för ryssarna, som där låg gätt säkra för all förtöjelse. Och där ligger alltså Ängersjöbornas silver och andra värden fortfarande enligt August Edblads berättelse.

• Rysslågdan
Andra mera synbara bevis för ryssarnas besök har man fått på den s.k "rysslågdan" — en åker där man gravt fram pengar, uniformer och kolar i stora tider. Ryssarna låg hämta ladugårdsportarna i byn för att stänga för sina fält med och de lär även ha hämtat ett eller annat kreatur för att ha till man gårde de så behövde.

Ett fynd, som alla inte kan ha med ryssbesök att göra, gjorde August Edblad någon gång på 1930-talet. På ett litet fält i byn finns en avvald med en stenring i hjärtskåpan. Där inne i hjärtskåpan grävde Edblad och fann rester av aska och bräder. Vad det kan ha varit har aldrig blivit ordentligt undersökt, men tydligen rör det sig om något slag av forminne.

På det avstånd från havet som Ängersjö ligger måste människor ha funnits och verkat under mycket lång tid.

• Stött sig bra
Ängersjö har stått av bra mot tidens förändringar. Ett 30-tal år sedan finns det fortfarande i Ängersjö ett yrkeslöst laget inga luss står tomma. När jordbruket i andra byar lagts ned har Ängersjöborna fortsatt som förr. Visserligen har man fått sätta till skola, post, affär, men man har ändå riktigt god service, tycker byborna själva. Mjölkinlinjen fungerar lika som skolekollinjen och lantbrukshärborgen. Varorna får man hemskicka två gånger i veckan av den handlande man gynnats i Hörnefors. Gamla skolan har övergått i byns ägo och används till lokal för sammankomster och hobbyverksamhet för både ung och gammal.

• En dyrgrip
I mer än 30 år drevs det handel på den edbladska gården. Affärsrörelsen upphörde 1970 då makarna ansåg sig för gamla att fortsätta. 20 år dessförinnan hade konsumtilliten också drabbats in och nu är Ängersjöborna som så många andra låta till bilen för att få sina varor. Hemma hos August Edblads har man en dyrgrip från en gången epok, väl värdig ett gammalt bonde- och köpmanshus. Det är en elmöbel som det bara lär finnas tre stycken i Sverige av med vackra sniderier på skåpörrar och

En riktig dyrgrip har August Edblad i den fina elmöblen, som det lär finnas bara tre likadana exemplar av i Sverige.

stolkarmar. Elmöblen förvärvades på sin tid av August Edblads far, som övertog den i samband med en handelsmans konkurs i Hörnefors. Nu är möblen värd kanske tiotusent dollar i den förmåden av 1900-talets kostade i köpet.

• Tillbaka till jorden

Senan 1909 är Bo Edblad, 36 en man som delar sin tid mellan jordbruket och industrin. Dessförinnan var han, i 8 år, enbart industriarbetare och bodde även i Hörnefors. Nu drar det allvarligt åt att han ska överge industrin helt och bora på gården. Han ska ha besöksställen i läshuset och satsar på produktion av mjölk och kött. Tillbaka till moderniteten är hans valskrik och i det fallet har han fått stöd av sin fru Gudrun, som dock inte har sylvat med jordbruk från barnadagen, men som finner sig väl tillrätt i förändringen. Hon är född i Hörnefors och arbetade i 10 år som laborant på isotoplaboratoriet vid Umeå lasarett.

De unga håller nu på att förvärva en mer än hundraårig västbottensgård till näst verkligt fint. Det yttre skenet bedrar i någon mån för gårdens stor grå och värdlöshet ut. Men stämningen är av timmer och det fortids astronomiska summor för att få den i ett enastående fint skick. Inväntligt är det mesta redan klärt. Renoveringen har gett både rymd och komfort.

— Man kan ju lika gärna bo här som att bo i ett samhälle eller en stad, säger Bo Edblad, som också siktar på att i etapper förbättra ekonomistyrningen.

Man släpper inte gärna kontakten med månghundraårig jordbrukskultur i en by som Ängersjö.

Gudrun Edblad trivs utmärkt i sin renoverade Västerbottensgård i Ängersjö. Nu är hon jordbrukarkarutru efter att i 10 år ha arbetat på isotoplaboratoriet vid Umeå lasarett.

Arbetslösheten lättar 600 nya umelägenheter

Det ljusnar på arbetsfronten. Arbetslösheten har minskat. Från januari till februari har antalet arbetslösa minskat med drygt 400 i länet.

Men i en jämförelse med siffrorna för fjolåret blir dock situationen inte lika ljus. Man har nämligen de förbättrade siffrorna till trots ca 500 flera arbetslösa nu än vid motsvarande tid förra året.

Även för byggnadsarbetarna har en klar förbättring i sysselsättningen visat sig den senaste månaden.

Till saken hör dock att man har beredskapsarbeten av mycket hög nivå. Cirka 3.700 man är sysselsatta i beredskapsarbeten. Det är rekord. Och av dessa kommer en hel del även inom byggnads eller drygt 600.

Det här konstaterades av hr Sven Lofquist och Weiden Håkansson vid länsarbetsnämnden när Umeå Areskivens byggnadsnämnd sammanträdde på torsdagen.

— Väst är beredskapsarbeterna rekordstora men vi känner ändå att en viss förbättring är på väg jämfört inom den öppna marknaden. Och vi räknar optimistiskt med en fortsatt förbättring, menade Sven Lofquist.

En klar förbättring när det gäller sysselsättningen kan även noteras för målerifacket och det kan tas som ett riktmärke för att bättre tider tycks vara på väg.

600 NYA LÄGENHETER

Byggnadsnämnden beslutat i gällande sättningsbesked för byggande av totalt nära 600 lägenheter, som i stort sett behövs Umeå.

Stiftelsen Bostaden, Nybyggnad av 495 lägenheter flerfamiljshus i kv. Mastigern och kv. Socomomen Umeå. Byggnadskostnad 28 400 000 kr.

Avser etapp II, 314 lägenheter. Byggnadskostnad 4 000 000 kr. Byggnadsstart juni 1972.

HSB Nybyggnad av 180 lägenheter flerfamiljshus i kv. Kronhörtens 2, Umeå. 13 715 000 kr. Avser etapp III, 54 lägenheter. Kostnad 4 000 000 kr. Byggnadsstart juni 1972.

Sv. Riksborgen Umeå hus 18 Nybyggnad av 150 lägenheter, flerfamiljshus i kv. Björnstenen, Umeå. Kostnad 10 000 000 kr. Avser etapp I, 92 lägenheter. Byggnadsstart maj 1972.

KB Korallen Göransson & Wallberg, Nybyggnad av 12 lägenheter flerfamiljshus i kv. Algekon nr 6, Umeå. Kostnad 1 050 000 kr. Byggnadsstart april 1972.

Ing. Birger Rydqvist, Nybyggnad av 10 lägenheter flerfamiljshus i kv. Bågsvägen nr 8, Umeå. Kostnad 970 000 kr. Byggnadsstart april 1972.

Mats Vestermark Nybyggnad av 3 lägenheter flerfamiljshus i kv. Klippan nr 10 Umeå. Kostnad 357 000 kr. Byggnadsstart april 1972.

Stiftelsen Bostaden, Umeå Nybyggnad av 400 lägenheter, flerfamiljshus i kv. Grevjen, Umeå kommun. Kostnad 22 600 000 kr. Avser etapp I, 100 lägenheter. Byggnadsstart augusti 1972.

Hörnefors kommun, Ombyggnad av centralskola, Hörnefors, Kostnad 2 700 000 kr. Byggnadsstart juni 1972.

HSB, Kvartershus och kv. kv. Kvarnbygd i kv. Kronhörtens, Västervik kommun. Kostnad 145 000 kr.

Umeå Metallvarufabrik AB, Tillbyggnad av verkstadslokaler, Umeå. Kostnad 120 000 kr.

Stiftelsen Umeå Studentbostäder, Nybyggnad av 211 lägenheter, flerfamiljshus, Umeå kommun, Kostnad 19 934 000 kr. Avser etapp II, 138 lägenheter.

Brattvik Skogvaks AB, Nybyggnad av inbudsbyggnad, Västernorrland kommun, Kostnad 1 000 000 kr. Rek. Februari 1972.

Sven-Erik Forstberg, Rönning av bostadshus kv. Sv. regen 3 och 4, Kostnad 4 000 kr. Rek. omg. 1972.

Motorcentralen, Tillbyggnad av lastbilverkstad i kv. Verkstaden 15, Umeå kommun, Kostnad 600 000 kr. Rek. 15 mars 1972.

Umeå och Alldhems församling kyrkliga samfundlighet, Nybyggnad av kyrka i kv. Tranåsens, Marihemn, Umeå kommun, kostnad 900 000 kr. Rek. 15 juni 1972.

KB Korallen Göransson & Wallberg, Rönning av hus, Ripan nr 6, Umeå kommun, kostnad 10 000 kr. Rek. omgående 1972.

KB Korallen Göransson & Wallberg, Rönning av hus, Edithem nr 19, Kostnad 20 000 kr. Rek. omg. 1972.

Storstöld i pälssar

STOCKHOLM (TT) Pälssar för nära 300 000 kr stals natten till torsdagen vid ett inbrott hos Jörnars Ake Andersson på Scheerstratan i Stockholm.

Tjuvarna hade tagit sig in i butikens genom en dörr åt husets bak sida. De plöckade åt sig ett 60-tal pälssar, främst mink- och persianpälssar.

Inbrottet upptäcktes på torsdagsmorgonen av ägaren.

Bravo, Brasilien!

Bravo är en lågprisjuice från Brasilien. Ren pressad apelsin—osockrad, utan konserveringsmedel eller andra tillsatser. Smakar friskt och fint. Men kostar inte så mycket. Bravo... från Brasilien.

Fru Viola Edblad känner sig tillfreds när hon får slå sig ned i väststolen i det stora köket.

Könsvall bruten på 712-metersnivån

MALMBERGET (TT) Ytterligare en könsvall är bruten. Carina Lindenhall, 28 år, har som första kvinna fått tillstånd att köra lastbil under jord. Hon kör den 7,5 ton tunga lastbilen i LKAB-gruven i MalMBERGET i stället för maken Kurt som ligger på provning.

Förra vintern genomgick hon en speciell arbetsmarknadskurs för lastbilsförare och innan hon fick börja köra måste hon begära dispens hos arbetsledningsstyrelsen, utan vars tillstånd ingen kvinna får beträda arbetsplatserna under jord. Som ett av skälen till att fru Lindenhall gavs tillstånd antogs att hon var ingift i lastbilsförarett.

Hennes arbetspass omspannar bl.a. virkestransporter från ovanjord till 712-metersnivån. Hon hinna med omkring sex turer på sitt skift mellan 06.30—15.00.

Största norska nasehbeslaget

OSLO (TT-NTB) Det största parti narkotika som någonsin har beslagtogs i Norge har påträffats gömt på olika ställen i en personbil som har kommit till Oslo från Afghanistan via Sovjetunionen.

Det rör sig om 26 kg haschisch och 4,5 liter cannabisextrakt. Partiet antas ha ett salvärd av omkring 15 miljoner nkr.

Två kanadensiska medborgare i 25-årsåldern har häktats på sex veckor i samband med smugningen. Båda med. Beslaget av cannabisextrakt är något nytt på narkotikaförorten. Det är antagligen det enda smuggepartiet av det här slaget som har upptäckts av myndigheterna i Skandinavien.

Med beslaget har man fått bekräftelse på vad polisen länge har anat — att narkotikasmugglare i en del fall transporterar narkotika över Söndra.

Tidigare provning av lokaliseringsfrågor

STOCKHOLM (TT) Lagstiftningen skall ändras så att regeringens tidigare än nu kan pröva vissa större lokaliseringsfrågor. Främst gäller det ärenden som skall behandlas enligt både byggnadslagen och miljöskyddslagen. Civilminister Svante Lundkvist uttalade detta i interpellationsvar på onsdagen till Bengt Sjönell (c).

Civilministern betonade att regeringens provning av sådana ärenden nu inte kan ske på ett tillräckligt tidigt stadium. Reglerna för detta övervägs nu och ett förslag läggs fram i höst tillsammans med en rad andra ändringar och nya inslag i lagstiftningen om fysisk riksplanering.

Samhällets befogenheter för att styra bebyggelse och skydda områden för naturvärde och rörligt friluftsliv måste ytterligare förstärkas.